

ŞENAY AYDEMİR • AKP'nin Kültür Savaşı

ŞENAY AYDEMİR 1975'te Şavşat'ta doğdu. 1992'de Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde üniversite eğitimine başladı. 1997'de gazeteciliğe atıldı. 2014 Haziran ayına kadar *Evrensel*, *Referans* ve *Radikal* gazetelerinde muhabir, editör ve film eleştirmeni olarak çalıştı. 2016'daki kuruluşundan itibaren *Gazete Duvar*'da film eleştirileri ve güncel sanat tartışmaları üzerine yazdı. *Evrensel Kültür*, *Milliyet Sanat*, *Arka Pencere*, *Altyazı* ve *Sinema Seven* Mecmua başta olmak üzere birçok dergide yazıları yayımlandı. 60'ların *Türk Sineması*, 70'lerin *Türk Sineması*, *Reha Erdem Sineması*: *Aşk ve İsyan*, *Marka Takva Tuğra*, *Öteki Trabzonspor*, *Dağlardan Denize Artvin* kitaplarına yazılarıyla katkı sundu. *Organik Bozukluk: 21. Yüzyılda Tembellik Hakkı*, *100 Sinema Klişesi* ve *AKP'nin Kültür Savaşı: İmha ve İnkâr Kıskacında Sanat* adlı üç kitabı bulunuyor.

İletişim Yayınları 3635 • Bugünün Kitapları 308

ISBN-13: 978-975-05-3922-0

© 2025 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2025, İstanbul

EDİTÖR Tanıl Bora

KAPAK Suat Aysu

KAPAKTAKİ ESER Memed Erdener, "Devrim", 2014
(eski bir süngü ve bir tığ örtü, 15x47x53 cm)

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Beyza Metin

BASKI Ayhan Matbaası • SERTİFİKA NO. 44870

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No. 6/41

Bağcılar 34218 İstanbul • Tel: 212.445 32 38

CİLT Güven Mücellit • SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No. 6

Bağcılar 34218 İstanbul • Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları • SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

ŞENAY AYDEMİR

AKP'nin Kültür Savaşı

İmha ve İnkâr Kısılcığında Sanat

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR VE KISA BİR MERAM.....	7
---------------------------------	---

BİRİNCİ KISIM

BÜYÜK RESİM.....	9
-------------------------	----------

Küresel İddiadan Nokta Atışı İmhaya.....	11
---	-----------

İKİNCİ KISIM

KÜLTÜREL İKTİDAR.....	31
------------------------------	-----------

Un Var, Şeker Var, Yağ Var Ama Helva Yok.....	33
--	-----------

“Kökü İçeride” Sanat Arayışları!.....	41
--	-----------

Sanatçı Sanat İçin midir, Yoksa Saray İçin mi?.....	57
--	-----------

Sektöre Gözdağı: Ayşe Barım Vakası.....	71
--	-----------

TRT de Kültür Savaşına Katılacaktı “Tabii” ki!.....	77
--	-----------

TRT 2: Eşeği Kaybedip Sonra da Bulmak.....	87
---	-----------

“Kültür”ü Tasfiye Aracı Olarak Ekonomik Kriz!.....	91
---	-----------

Pandemi ve “Kültürel İktidar” Meselesi.....	97
--	-----------

Yeni Türkiye’nin Muhafazakârları Perdede.....	101
--	------------

ÜÇÜNCÜ KISIM

SEKTÖRLER, KURUMLAR VE MEKÂNLAR	105
Dizi Sektörü: Bir Tretman Denemesi	107
“Yeşilçam”ın İkinci Çöküşü	125
“Whitewashing”ın Suyu da, Sınırları da Devletin Kontrolünde!	137
“Kamu Sanatı”nda Ahval ve Şerait	151
Özel-Alternatif Tiyatroların Kısa Seyir Defteri	167
Taksim Sahnesi’nden Emek Sineması’na: Sanatı Hafızasız Bırakmak	173

DÖRDÜNCÜ KISIM

SANSÜR VE OTOSANSÜR	185
Sansürün “Sivilleşmesi”	187
Yayın Dünyasına Sansürün Üç Yüzü: Piyasa, Yasa ve Siyasa!	197
Sinemada Sansürün Türlü Türlü Halleri	205
Grup Yorum Yasağının Gösterdiği Tehlike: Bir Varmış Bir Yokmuş	215

BEŞİNCİ KISIM

YENİ REJİMİN KANATLARI ALTINDA	219
Gezi Davası ve Kültürel İktidar Meselesi	221
Halk da “Kayıt” Tutar Şüphesiz!	225
Sanata Siyaset Bulaştırma Zamanları!	229
Kimdir Bu Film Çevirenler?	233
Türkiye’nin Film Festivali Rejimi	239
Sinemanın “Kürtçesi” Duyulacak mı?	243

TEŞEKKÜR VE KISA BİR MERAM

Sevgili Hakan Güngör olmasaydı bu kitap olmazdı. “Abi sanat yazılarını niye bir araya getirmiyorsun?” sorusuyla başlayan sürecin sonunda bu kitap ortaya çıktı. “Benim kitap olacak kadar yazım yok” sözüme, internette bulabildiklerinden derlediği bir dosyayı göndererek cevap vermesi kararlılığını da gösteriyordu. Ben de sayıları binleri bulan yazılarımın yer aldığı klasörü ona gönderdim “buyur burdan bak” dercesine. Bir süre sonra bana yazılardan derlenmiş iki kitap öneri dosyasıyla döndü. Kurtuluş yoktu belli ki! Açıkçası ağırdan almamın nedeni başıma iş almamaktı. Korktuğum başıma geldi. Ok yaydan çıkmıştı bir kere.

Hakan’ın kültür-sanat sorunlarına dair yazılarımı bir araya getirdiği dosya, AKP’nin yirmi yılı aşan sanat siyasetine dair genel tablo içinde birer küçük paragraf olabilirdi en fazla. Çoğu anlık gelişmeler üzerine kaleme alınmış günlük gazete yazılarından oluşuyordu. Ama öte yandan bu yazılar uzun bir yola rehberlik edecek nişan taşları olarak oldukça işlevliydi. Bu dosyayı bir harita gibi kullanıp ülkede sanat alanında son yirmi yılda ne olup bittiğine alanlar, kurumlar ve kişiler çerçevesinden bakmak üzere yola koyuldum. Bu yüzden ilk teşekkürü Hakan Güngör’e etmem gerekiyor.

Çalışma boyunca onlarca yazı, röportaj, kitap ve araştırmadan yararlandım. Çoğunu kaynak olarak belirttim. Bu çalışmalarda emeği geçen herkese dönemin kaydını tuttukları için de bir teşekkür gerekiyor. Ayrıca internet aramalarında, kaynaklara hızlıca ulaşmamda desteklerini esirgemeyen benimle birlikte Türkiye'nin sanat dünyasının derinliklerinde gezinen yapay zekâ bireyleri de anayım! Yazım sürecine çok sevdiğim dört şehir; İstanbul, Berlin, Çeşme ve Şavşat ev sahipliği yaptı, onları da unutmuyayım. Son teşekkür de destek ve işbirliğini hiçbir zaman esirgemeyen eşim Emine Yıldırım'a.

Çalışırken en büyük sıkıntı sanat alanına ilişkin verilerin yok denecek kadar az olmasıydı. Ekonomik verilere dair rakamların çoğu resmî kaynaklara değil, sektörden birilerinin şifahen bir yerlerde sarf ettiği sözlere dayanıyordu. Ama bu sözler o alana dair ekonomik durumu tarif ederken referans olarak kullanılmışsa ben de kullandım. Giremediğim başlıklar oldu. Örneğin müzik sektörüne girersem kaybolacağımı düşündüm. Sanat politikaları üzerine bir çalışmada, kültür-sanat gazeteciliğinin yirmi yılda geldiği yere dair de bir şeyler olmalıydı kuşkusuz ama bu kendi başına bir kitap konusu olduğu için dışarıda bıraktım. Her başlıkta, temada vaka ve örnekler koymaya özen gösterdim. Anılmayı hak eden birçok vaka ve uygulama var, kitaba girenler ile dışarıda kalanlar arasında önem açısından hiçbir fark olmadığını, sadece anlatıyı fazla vakaya boğmamak için temsili olarak konduklarını belirtiyim.

Bu çalışma, devam eden bir süreci ele aldığı için “tamamlanmamış” sayılabilir. Ama geriye dönük uygulamalara dair bütünlüklü bir resmin ortaya çıktığını söyleyebilirim. Bu kitap Türkiye’de eserleri engellenip yasaklanan, üretim alanları daraltılan, haklarında soruşturma açılıp yargılanan, ceza alan, sürgüne gitmek zorunda bırakılan sanat insanlarına adanmıştır.